

DE KALENDERWISSELING

De zendingserfgoedkalender 2017, met werk uit Papoea, vertoont al weer het blad van de maand december. En de kalender voor 2018, met afbeeldingen van iconen en miniaturen uit de Oriëntaals-Orthodoxe traditie in Nederland, kan al bijna worden opgehangen. Er is allerlei nieuws over deze nieuwe kalender te melden. Zo verscheen er een informatief boekje met toelichting op de kalenderplaten. Verder is onze kalender aangeboden aan de bijdragende kerken en tevens aan de Paus van de Koptisch-Orthodoxe kerk.

De vrijwilligers gingen in oktober op studietrip naar Wuppertal, waar intussen ook een tentoonstelling is van werk van de Balinese schilder Darsane. Een aantal vrijwilligers ging op bezoek bij de Roemeens-Orthodoxe kerk in Schiedam om, na het bijwonen van een eredienst, ook daar de iconen te bekijken.

Verder berichten we u over wetenswaardigheden rond het Zendingserfgoedhuis, kijken we terug op een geslaagde tentoonstelling en geven we wat uitgebreider toelichting op één van de recente schenkingen. Aan het einde van deze nieuwsbrief staat een oproep voor giften: een goed idee zo aan het einde van een jaar.

We eindigen deze brief met de beste wensen voor u allen: gezegende Kerstdagen en een Gelukkig Nieuwjaar.

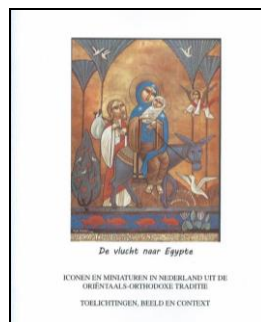
Huub Lems (*voorzitter*)

Museum Auf der Hardt Wuppertal

EXPOSITIE DARSANE WEER IN DUITSLAND

Na de zeer geslaagde tentoonstellingen van het werk van de Balinese schilder Nyoman Darsane in achtereenvolgens de Grote Kerk in Zwolle, de Sint Martinus Kerk in Cuijk en De Sjoel in Brielle, zijn de schilderijen nu weer terug in Duitsland. Vanaf november tot aan februari 2018 zijn ze te zien in het Museum Auf der Hardt in Wuppertal. Op de stations van de beroemde Schwebbahn, een soort hangende tram, werd in november de opening van de tentoonstelling al aangekondigd.

Boekje bij de kalender 2018

BOEKJE BIJ DE ZENDINGSERFGOED- KALENDER

Begin november verscheen, van de hand van Huub Lems, een boekje bij de kalender van 2018. Meestal spreken de platen die de zendingserfgoedkalender sieren, voor zichzelf. Dat is met iconen wat ingewikkelder. Iconen, ook wel 'vensters op de hemel' genoemd, zitten zo vol symboliek in voorstelling, weergave en bijvoorbeeld kleur, dat het nuttig leek er dit keer, ter verduidelijking, een handleiding bij te schrijven. Dit om de iconen, bij wijze van spreken, te kunnen 'lezen'. Het bleek inderdaad nuttig, want er blijkt veel vraag naar de boekjes te zijn.

Mar Polycarpus ontvangt zendingserfgoedkalender

KALENDERS AAN- GEBODEN AAN DE KERKEN

De Zendingserfgoedkalender 2018 zou zonder de bereidwillige medewerking van de vijf Oriëntaals-Orthodoxe kerken in ons land, nooit tot stand hebben kunnen komen. Als dank voor hun mede-

werking ontvingen al deze kerken een aantal exemplaren van de kalender. Heel bijzonder was de ontvangst door bisschop Polycarpus, het hoofd van de Syrisch-Orthodoxe Kerk in ons land, in het centrum te Glane, waar naast de kerk ook een klooster gevestigd is. In Almelo werd de Armeens-Apostolische Kerk bezocht, in Utrecht de Koptisch-Orthodoxe Kerk en in Rotterdam Pernis de Ethiopisch-Orthodoxe Kerk. De Eritrees-Orthodoxe Kerk ontving de kalenders reeds, maar kon nog niet persoonlijk door ons bezocht worden.

De voorzitter met Paus Tawadros II van de Koptisch-Orthodoxe Kerk

Bijzonder was het, dat Huub Lems de kalender ook aan mocht bieden aan Paus Tawadros II, het hoofd van de gehele Koptisch-Orthodoxe Kerk. Dit vond plaats tijdens een audiëntie op het complex van de kathedraal in Caïro. De paus bleek uitstekend op de hoogte van de Nederlandse situatie van zijn kerk met tien kerken en één klooster. Tevens was hij verrukt van de icoon van Isaac Fanous, de

vermaarde iconenschilder en vernieuwer van zijn eigen kerk, die de voorkant van de kalender siert.

Dr. Christoph Schwab leidt de groep rond in het zendingsmuseum

OP STUDIEREIS NAAR WUPPERTAL

Om de band tussen alle vrijwilligers te versterken, wordt van tijd tot tijd een uitstapje georganiseerd. Zo waren we al eens te gast in het Rotterdamse Wereldmuseum en in het Volkenkundig Museum te Leiden. In oktober ging de reis naar Wuppertal, waar zich het vermaarde zendingsmuseum Auf der Hardt bevindt: het zendingsmuseum van de zendingen van Barmen en Elberfeld (nu de United Evangelical Mission-UEM). Het museum kent een historie van bijna tweehonderd jaar en dat blijkt bijvoorbeeld uit de oude en unieke voorwerpen die er te zien zijn. Dr. Christoph Schwab, de curator, leidde ons rond. Hoewel onze eigen collectie nog tamelijk beperkt is, en de oudste stukken in onder andere de

musea van Rotterdam en Leiden zijn ondergebracht, riepen veel voorwerpen herkenning op. Een les voor ons was de wijze van tentoonstellen en de manier waarop de voorwerpen in de opslag zijn ondergebracht. Daarnaast was het aardig om ook de mensen van de afdelingen Archieven (in schrift/foto's/ films/geluid en dia's) en Bibliotheek te ontmoeten. In Wuppertal zijn deze drie (museum, archief en bibliotheek) in één, aparte, stichting ondergebracht. Het was een gezellige en leerzame trip.

Op de foto met priester Ioan

OP KERKBEZOEK IN SCHIEDAM

Geïnspireerd door de kalender, werd op zondag 10 december door een aantal vrijwilligers, een bezoek gebracht aan de Roemeens-Orthodoxe kerk te Schiedam. Deze gemeente komt samen in een voormalig rooms-katholieke kapel. Na het

bijwonen van de kerkdienst was er een ontmoeting met aartspriester Ioan en er was gelegenheid om de rijke verzameling iconen te bekijken.

Iconen in Roemeens-Orthodoxe Kerk Schiedam

gestaag doorgewerkt aan het nauwkeurig inventariseren van onze collectie. Het gaat langzaam maar het werk vordert.

Ethiopische kruisen

waardevolle aanvulling, zeker in het licht van een geplande tentoonstelling rond het thema van de zendingserfgoedkalender 2018.

IN EN OM HET ZENDINGSERFGOED-HUIS

Het bezoek aan het museum in Wuppertal leverde ook ideeën op voor optimalisering van de opslag in het zendingserfgoedhuis. Zo leggen we nu de pijlen en andere lange voorwerpen op dragers, die zijn aangebracht op een nog overgebleven leeg plekje aan de wand. Er is ook nog extra ruimte op de schappen gecreëerd voor de almaar groeiende collectie. De zolderruimte wordt nu ook voor opslag gebruikt en is, voor de overzichtelijkheid, in verschillende afdelingen verdeeld.

Het schilderwerk aan de voorzijde van ons gebouw is verder ter hand genomen en dat zal volgend voorjaar worden afgemaakt. Helaas hadden we last van een hardnekkige lekkage maar gelukkig heeft dat (nog) niet tot beschadiging aan de collectie geleid. Er wordt

NIEUWE OBJECTEN

Ook in de afgelopen periode werden we weer verblijd met grote en kleinere aantallen artefacten ter aanvulling van de collectie. Met enkele, te verwachten grotere schenkingen moeten we ons zelfs gaan beraden op uitbreiding van de beschikbare ruimte.

Eén schenking lichten we er hierbij voor u uit. Deze schenking is afkomstig van de familie Hofman uit Amstelveen. Ds. Auke Hofman is lang predikant geweest voor studenten en vluchtelingen uit Azië en Afrika, met name rond Amsterdam. Uit die periode stammen de voorwerpen uit Ethiopië: Ethiopische kruisen uit de Orthodoxe geloofstraditie. Er zijn meerdere grotere en kleinere kruisen, van koper en zilver, geschonken.

Daarnaast ontvingen wij ook twee houten panelen met iconen, eveneens uit Ethiopië. Dit alles is voor ons een zeer

GESLAAGDE TENTOONSTELLING

In september werd tijdens de Slandse (Zuidlandse) Jaarmarkt een tentoonstelling georganiseerd rond het thema: maskers en beelden. Het bleek dat er heel wat van dergelijke voorwerpen in de collectie aanwezig zijn: uit onder meer Papoea, Congo, Bali, Nigeria en Ghana. De variatie aan voorwerpen was groot en de bezoekers waren verrukt over de veelzijdigheid en de kunstige of juist primitieve vormgeving er van. Sommige bezoekers, van verder weg, waren speciaal op het thema afgekomen.

We waren in staat om deze tentoonstelling te verzorgen mede dankzij de samenwerking met de stichting Collectie Papoea Cultureel Erfgoed, die een vijftal voorwerpen in bruikleen beschikbaar stelde.

DIGITALE NIEUWSBRIEF STICHTING ZENDINGSERFGOED/ZENDINGSERFGOEDHUIS
NO. 13 (2017) december

EEN EXTRA DUIT IN HET ZAKJE

December is bij uitstek de maand van de cadeaus, maar ook de maand van de giften aan goede doelen. Ook het zendingserfgoed doet een beroep op uw vrijgevigheid.

Alleen door vrijwillige donaties en de plus van de kalenderverkoop is het mogelijk om het zendingserfgoedhuis financieel draaiende te houden. Als culturele ANBI instelling mag u nog wat extra van uw gift fiscaal aftrekken. Alvast onze hartelijke dank. De bankgegevens staan onderaan de pagina.

*De medewerkers van het Zendingserfgoedhuis wensen u
gezegende Kerstdagen en een voorspoedig 2018.*

Kersttafereel uit Peru